

Дорожня карта розвитку малого та середнього підприємництва Таврійського регіону

І. ЗМІСТ ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ

I	Зміст дорожньої карти	ст. 1
II	Інформаційна картка дорожньої карти	ст. 2
III	Дорожня карта (аналітична частина)	ст. 3
	а) аналіз поточного стану регуляторного середовища	ст. 3
	б) опис проблем (регуляторних бар'єрів) для розвитку МСП в області	ст. 4
	в) пропозиції щодо конкретних шляхів мінімізації (усунення) визначених бар'єрів	ст. 6
IV	Дорожня карта (заходи)	ст.10
IV.I	Короткий опис дорожньої карти	ст. 10
	а) географічне охоплення	ст. 10
	б) шляхи реалізації заходів дорожньої карти	ст. 10
	в) ресурси	ст. 13
	г) результати реалізації заходів дорожньої карти	ст. 14
	д) ймовірні ризики	ст. 14
IV.II	Заходи дорожньої карти	ст. 16
V	План адвокаційної кампанії заходів дорожньої карти	ст. 16
VI	Бюджет проектної пропозиції	ст. 16

II. ІНФОРМАЦІЙНА КАРТКА ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ

Назва організації (українською та англійською) згідно з установчими документами	Громадська організація «Агенція регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад»
	The Public organization «Agency of Regional Development of the Tavria Association of Territorial Communities»
Організаційно-правова форма організації	Громадська організація
Код організації за ЄДРПОУ	38166138
Юридична адреса організації	74900, Херсонська обл., м. Нова Каховка, вул. Дзержинського, 17
Поштова адреса організації	74900, Херсонська обл., м. Нова Каховка, вул. М.Букіна, 70А
Телефони (стаціонарний та мобільний), факс, електронна пошта організації, веб-сайт	+38050 318-16-81, +38095 946-01-58 https://www.facebook.com/tavrturklaster/ www.arr.ks.ua
Прізвище, ім'я, по батькові керівника організації	Ярмій Павло Олексійович
Прізвище, ім'я, по батькові особи, відповідальної за розробку дорожньої карти	Кулакова Вікторія Вікторівна
Контактні дані особи, відповідальної за розробку дорожньої карти: Адреса для листування Контактні телефони (стаціонарний та мобільний) Факс, електронна пошта	74900, Херсонська обл., м. Нова Каховка, вул. М.Букіна, 70А +38095-946-01-58, +38096-394-60-53 kentavrida@mail.ru

III. ДОРОЖНЯ КАРТА (АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА)

а) Аналіз поточного стану регуляторного середовища для розвитку МСП у Таврійському регіоні

Таврійське об'єднання територіальних громад (надалі Таврійський регіон) було створено у 2008 році на основі Протоколу, який підписали представники проекту Міжнародної технічної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Економічний розвиток міст» та Бериславська, Каховська, Новокаховська і Таврійська міські ради, Бериславська і Каховська районні ради, Бериславська і Каховська районні державні адміністрації. В Протоколі визначено наміри співпраці та взаємної зацікавленості сторін створити Стратегічний план підвищення конкурентоспроможності Таврійського об'єднання територіальних громад. Стратегічний план застосовується на території Таврійського регіону, де низка населених пунктів та адміністративних одиниць мають спільні економічні інтереси, які можна реалізувати шляхом впровадження спільних економічних проектів. Тоді ж при підтримці проекту USAID активістами громадських організацій, бізнес-асоціаціями, спілками товаровиробників та підприємців Таврійського регіону і представниками місцевого самоврядування було підготовлено «Стратегічний план підвищення конкурентоспроможності Таврійського об'єднання територіальних громад до 2015 року»,¹ який було затверджено на засіданнях міських рад (Нова Каховка, Каховка, Таврійськ, Берислав) та районних рад Каховського та Бериславського районів. У процесі розробки Стратегічного плану підвищення конкурентоспроможності Таврійського об'єднання територіальних громад фахівці Проекту «Економічний розвиток міст» здійснювали методичне забезпечення, експертний аналіз даних і результатів дотичних досліджень, забезпечували надання консультаційних послуг з питань, які належать до всіх аспектів стратегічного планування. Для підготовки Плану було здійснено SWOT-аналіз чинників місцевого економічного розвитку регіону, який проводили професійні спеціалісти разом з місцевими громадами.

Для об'єктивного аналізу бізнес-середовища Таврійського регіону у березні – квітні 2016 року громадська організація «Агенція регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад» при підтримці активістів та представників місцевого самоврядування провела анкетування «З вивчення думки керівників підприємств та підприємців Таврійського об'єднання територіальних громад», анкетування проводилось шляхом заповнення анкет у паперовому та електронному вигляді (електронну анкету було розміщено на сайтах органів місцевого самоврядування, регіональних електронних ЗМІ). 216 анкет було заповнено.

Доповненням до опитування стали Круглі столи за участі бізнес-об'єднань, союзів підприємців, органів місцевого самоврядування, районних державних адміністрацій, громадських організацій та ЗМІ, які у липні-серпні 2016 року проводила «Агенція регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад» в рамках проекту «Дорожня карта розвитку МСП Таврійського регіону» за фінансування проекту «Лідерство в економічному врядуванні» (USAID).² Всього було проведено 5 круглих столів: 29 липня у м. Каховка, 3 та 10 серпня – м. Нова Каховка, 11 серпня – м. Берислав. 26 серпня було проведено Регіональний круглий стіл у Новій Каховці за участі МСП Таврійського регіону, представників Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, який є експертом проекту LEV USAID,³ представників Департаменту економічного розвитку та торгівлі Херсонської облдержадміністрації.

Регуляторне середовище в Таврійському регіоні з 2008 року (коли писався Стратегічний план) дещо погіршилося. Формально всі керівники місцевого самоврядування на словах говорять про підтримку МСП, хоча реальні справи у містах та районах різняться, але в сукупності потребують поліпшення. Основними перепонами для вироблення та впровадження політики поліпшення бізнес середовища є відсутність діалогу між владою і бізнесом, низький рівень розуміння проблем і цілей один одного, недовіра, яка формує невміння або небажання домовлятися та покращувати ситуацію своїми силами, невміння громади об'єднатися та відстоювати свої права. Відстань між владою та бізнесом, за невеликим винятком, зростає. Усі погоджуються, що місцевий бізнес-клімат – це обов'язково результат співпраці між місцевою владою та підприємницькими колами та бізнес-асоціаціями, але від розуміння до плідної спільної праці попередньо потрібно працювати ще над побудовою довіри та прозорих відносин.

Таврійський регіон є аграрно-промисловим регіоном, який має великий природно-ресурсний потенціал. Економіка регіону представлена широким спектром галузей матеріального виробництва, а саме: МСП Нової Каховки – промисловість, торгівля та громадське харчування, будівництво, транспорт, зв'язок та нематеріальна сфера, натомість МСП Бериславу, Бериславського району, Каховки, Каховського району – здебільшого аграрний

¹<http://invest-tavria.com/uk/stati-i-materialy/strategicheskij-plan-povyshenija-konkurentosposobnosti-tavriceskogo-regiona.html>

²<http://lev.org.ua/>

³Представник Інституту робив презентацію Стратегії розвитку МСП Херсонської області.

сектор (вирощування та обробка рослинної продукції).

Найбільша кількість суб'єктів господарювання зареєстровано на території Новокаховської міської ради (міста Нова Каховка та Таврійськ). Станом на 01.01.2016 року на обліку в Новокаховській ОДПІ перебувало 1060 юридичних осіб – суб'єктів малого підприємництва та 4121 фізична особа-підприємець (ФОП). Частка малого підприємництва в надходженнях місцевого бюджету склала 73,3%, в надходженнях до бюджетів усіх рівнів – 36,6%. Упродовж 2015 року реєстраційною службою Новокаховського міського управління юстиції зареєстровано 358 фізичних осіб-підприємців та 97 юридичних осіб. Проведено державну реєстрацію припинення 932 фізичних осіб-підприємців та 33 юридичних осіб.

Кількість малих та середніх підприємств Таврійського регіону:

- Бериславського район – юридичні особи – 656, ФОП – 1315;
- м. Берислав – юридичні особи – 55, ФОП – 601;
- Каховський район – юридичні особи – 440, ФОП – 860;
- м. Каховка – юридичні особи 349, ФОП – 2469;
- м. Нова Каховка та м. Таврійськ – юридичні особи – 1060, ФОП – 4121.
- Всього: юридичні особи – 2560, ФОП – 9366.

б) опис проблем (регуляторних бар'єрів) для розвитку МСП в області(чи на рівні територіальних громад/об'єднань територіальних громад), визначених на основі виконаного аналізу

Для повноцінної картини становища і опису проблем надаємо для розгляду результати SWOT-аналізу, проведеного 8 років тому підприємцями нашого регіону, представленого у Стратегічному плані підвищення конкурентоспроможності Таврійського об'єднання територіальних громад, та оновлений за результатами проведених навесні 2016 року опитувань та організованих у липні-серпні 2016 року круглих столів, проведених в рамках проекту «Дорожня карта розвитку МСП Таврійського регіону» (за фінансування проекту “Лідерство в економічному врядуванні”, USAID).

<p style="text-align: center;">Сильні сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вигідне географічне і транспортне положення (в центрі області, перехрестя автомобільних шляхів, залізничне сполучення та сполучення по річці Дніпро); • Кліматичні умови – комфортні для проживання; • Велика кількість родючих земель; • Наявність 8 ВНЗ різних рівнів акредитації; • Наявність вільних земельних ділянок для інвестування і створення нового виробництва; • Наявні у регіоні відомі компанії з іноземними інвестиціями - якірні інвестори (Чумак, Каргіл); • Значні запаси якісної питної води та технічна вода з Дніпра; • Значний резерв енергетичних потужностей; • Наявність у територіальних громадах Єдиних дозвільних офісів; • Наявність місцевих брендів - «Таврія» і «Каховська ГЕС»; • Проведення традиційних міжнародних форумів, конференцій, виставок; 	<p style="text-align: center;">Слабкі сторони:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Незадовільний стан міських і міжміських доріг регіону; • Застаріла комунальна інфраструктура і високий рівень зносу мереж і обладнання; • Незавершена інвентаризація землі і майна; • Не оновлено Генеральні плани міст; • Не проведено розмежування землі за власниками (крім м. Каховка); • Виїзд молоді в інші регіони і нестача житла для молодих фахівців; • Не сформований бренд міст і регіону; • Низька ефективність роботи місцевих бізнес асоціацій; • Відсутність спільної «ідеї» розвитку регіону; • Наявність бюрократії в органах влади, контролюючих та дозвільних органах; • Низький рівень інформаційно-консультативної підтримки малого бізнесу; • Недостатній рівень співпраці великого бізнесу з малим та з місцевою владою.
<p style="text-align: center;">Можливості:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Покращення інвестиційного клімату в країні; • Підвищення рівня поінформованості світу про Україну; • Будівництво міжнародного транспортного коридору; • Близькість до великих промислових центрів; • Зниження вартості кредитних ресурсів; • Позитивні зміни земельного законодавства; • Зацікавленість зовнішніх інвесторів регіоном; • Розширення експорту; • Подальший розвиток оптової торгівлі; • Зростання споживчого ринку в Україні; • Детінізація та подальший розвиток бізнесу; • Встановлення більш тісних економічних взаємин між сусідніми районами; • Відкриття програм пільгового кредитування підприємств; • Створення ОСББ і отримання державного фінансування на утримання житла; • Використання природних умов і ресурсів як альтернативних джерел енергії; • Збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції. 	<p style="text-align: center;">Загрози:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Погіршення загальної економічної ситуації в країні; • Нестабільне політичне становище; • Підвищення аварійності в зв'язку з високим рівнем зносу технічних мереж; • Розширення тіньового сектору економіки регіону; • Погіршення демографічної ситуації, зменшення чисельності населення і його старіння; • Нестабільність, зміна законодавчої та нормативно-правової бази; • Недосконалість податкової політики; • Подальше підвищення цін на енергоносії; • Несумлінна конкуренція (фальсифікація продукції місцевих підприємств); • Прихід на ринок великих компаній та глобалізація у сфері торгівлі і послуг; • Реорганізація місцевих підприємств у філії структур, зареєстрованих в інших регіонах; • Погіршення іміджу державної влади; • Ускладнення процедури інвестування; • Погіршення екології; • Непередбачуваність клімату; • Посилення протистояння між різними гілками влади; • Відтік підприємців у прилеглі з регіони, де більш сприятливі умови для бізнесу.

Результати анкетування суб'єктів господарювання Таврійського регіону, проведеного у березні-квітні 2016 року, та аналіз проведених круглих столів у липні-серпні 2016 року дозволили виписати перешкоди для розвитку бізнесу, розташованого на території Таврійського об'єднання територіальних громад.

Спільні проблеми бізнесу в Таврійському регіоні сьогодні:

- відсутність регіональної програм підтримки підприємництва;
- відсутність інфраструктури для створення та розвитку бізнесу: консалтингові кампанії, освітні програми для старт-апів та для бізнесу, що розвивається, бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів тощо;
- відсутність хороших спеціалістів середньої ланки в державних службах та в приватному секторі;
- відсутність сприятливого бізнес-клімату через невміння представників місцевого самоврядування надавати послуги потенційним інвесторам: невміння ввічливо спілкуватися, незнання процесів супроводження інвестора, байдужість до потреб або зневага до інвесторів та підприємців;
- відсутність координаційної ради між владою та бізнесом;
- соціальна пасивність бізнесу, невміння громади, представників бізнесу об'єднатися, домовитися у спільному подоланні проблем бізнесу;
- відсутність поваги до підприємців у молоді, середній вік підприємців – старше 40 років, молоді більше націлена на кар'єру чиновника, судді, юриста;
- низький рівень поінформованості про можливості розвитку особистісного та організаційного: як працювати в громадських організаціях, як брати участь у грантових програмах, як писати професійні бізнес-плани;
- відсутність інвестицій у регіон;
- не всі суб'єкти знаходяться в однакових умовах;
- існуючі бізнес-асоціації не мають великої сили;
- недовіра підприємців в потенціальну можливість змін, невміння відстоювати особисті інтереси та захищати свої права;
- низька поінформованість підприємців про програми, норми, новини, можливості для МСП в місті і районі. Підприємці відчувають себе відірваними від проблем регіону та відсторонюються від будь-яких спроб поліпшити ситуацію.

Додатково проблеми Нової Каховки:

- регуляторні акти у м. Нова Каховка, які регулюють питання виділення землі під ведення підприємницької діяльності та продовження оренди для ведення підприємницької діяльності складені з корупціогенними чинниками;
- міська адміністрація м. Нова Каховка ігнорує звернення бізнес-об'єднань та громадських організацій, які співпрацюють з представниками малого та середнього бізнесу для вирішення проблеми регуляторних актів, які регулюють земельні питання;
- відсутність владного інтересу в економічному розвитку міста.

На сьогодні агропромисловий комплекс і туризм є основними галузями економіки. Порівняно із 2008 роком логістика відіграє меншу роль у зв'язку з анексією Криму та неможливістю продажів сільськогосподарської продукції в Крим та Росію. На території України агропромисловий комплекс присутній у всіх областях, та Херсонщина відрізняється наявністю 5 успішних підприємств з вирощування та переробки винограду. Враховуючи це є імовірність, що з часом виноробство стане одною з пріоритетних галузей.

Результати анкетування та обговорень свідчать, що, на думку підприємців, владі варто:

- Сприяти розвитку МСП
- Залучати інвестиції
- Розвивати туризм та сприяти відкриттю нових компаній
- Працювати на розвиток інноваційних бізнес проектів у Таврійському регіоні
- Стати більш відкритими та прозорими, готувати регуляторні акти по підприємництву разом з бізнесом
- Спростити дозвільну систему
- Створювати в містах центри підтримки бізнесу.

в) пропозиції щодо конкретних шляхів мінімізації (усунення) визначених бар'єрів.

Під час проведених круглих столів учасники також спробували виробити пропозиції щодо поліпшення бізнес-середовища для МСП Таврійського регіону. Заходи розподілені за напрямками.

Пропозиції щодо поліпшення бізнес-клімату у Таврійського регіону:

Регуляторні заходи:

- Створення, ухвалення та впровадження **Програми розвитку МСП** для всіх суб'єктів Таврійського регіону.
- Розробка механізму узгодження з бізнесом або з представницьким органом бізнесу нормативно-правових актів, що стосуються бізнесу.
- Прийняття у м. Нова Каховка регуляторно-нормативних актів, які регулюють питання виділення землі під ведення підприємницької діяльності та продовження оренди для ведення підприємницької діяльності без корупційних чинників.

Всі заходи розділу покликані на поліпшення регуляторної діяльності, підвищення довіри до влади та довгострокового розвитку економіки. Фінансування від органів місцевої та районної влади.

Інфраструктурні заходи:

- Створення **Центру підтримки бізнесу**, де буде проводитись освітні програми для молодих підприємців та для бізнесу, що розвивається, надаватись консультації підприємцям (бухгалтерські, податкові, фінансові), надаватись інформації про актуальні можливості для бізнесу та зовнішніх інвесторів, експертна допомога у створенні бізнес-планів та грантових заяв для розвитку бізнесу.

Центр стане першим у регіоні доступним джерелом інформації для підприємців для вирішення питань широкого спектру – від бухгалтерської консультації до допомоги у пошуку інвестора для бізнес-проекту. Підприємці регіону та потенційні підприємці відчують допомогу та більшу впевненість у власних силах для започаткування та розвитку власної справи, що сприятиме зросту економіки в довгостроковому плані на 5-6%. Центр буде незалежним, матиме форму неурядової організації але на проведення заходів центру та на промоцію місцева влада буде виділяти кошти. Остаточна форма та сума фінансування від влади уточнюється, йдуть перемовини та складається бюджет на 2017 рік. Окрім державного фінансування працівники центру також будуть залучати кошти від міжнародних грантових програм.

- Побудова системи відкритих даних для МСП стосовно землі, звернень громадян, вільних ділянок для бізнесу, впровадження електронної системи земельних торгів, через **ІТ-ресурси** у Новокаховській міській раді та у Бериславській міській раді. (У м. Каховка система IGOV впроваджується Каховською міською радою на чолі з А. Дяченко з січня 2016р., впроваджується - Управлінням праці та соціального захисту населення, відповідальний – Скрипниченко Андрій Вадимович, а також Відділ реєстрації місця проживання осіб Каховської міської ради – Заєць Ольга Юліановна від червеня 2015).

Електронні системи відкритих даних та впровадження електронної системи земельних торгів зробить ведення бізнесу більш прозорим, зменшить корупційні чинники, підвищить довіру до влади та надасть поштовх для розвитку бізнесу. Фінансування від органів місцевого самоврядування та органи влади регіону на проведення інформаційної кампанії та ознайомчих семінарів для МСП і створення ІТ-системи відкритих даних.

Заходи для розбудови довіри між бізнесом та владою:

- Організація щомісячного **Дня зустрічей підприємців та представників бізнес-коаліцій з мером**;
- Організація двічі на рік регіонального заходу, який буде **площадкою для вільного відкритого незаполітизованого спілкування** між МСП, владою та громадськими організаціями для вироблення спільного бачення труднощів МСП регіону та узгодження шляхів їх вирішення.

Заходи заплановані для розбудови конструктивного діалогу між владою – бізнесом – громадою, та спільного вирішення спільних питань. Фінансування від органів місцевого самоврядування та органів влади регіону, кошти бізнес-асоціацій та громадських організацій, що співпрацюють з бізнесом.

Освітні заходи для підприємців, представників влади та молоді:

- Громадянська освіта⁴ МСП: лекції широкої тематики про права, свободи та можливості для громадянина України. Заходи з громадянської освіти спрямовані на підвищення активної соціальної позиції підприємців.

Дані заходи покликані активізувати бізнес для вирішення внутрішньо особистісних проблем та проблем у спілкуванні з громадою і владою, підвищити грамотність у знанні власних прав та можливостей, як громадянина України. Заходи такого широкого профілю допомагають людині, як існуючому підприємцю так і потенційному, відчувати себе частиною суспільства та брати відповідальність за власний успіх на себе. Фінансування спільне влади та громадських організацій.

- Тренінги з комунікацій представників бізнесу і влади.
- Спільні навчання представників бізнесу і влади з аналізу регуляторного впливу (АРВ) та М-тесту.

Результатом спільних навчань представників бізнесу та влади стануть налагодження діалогу, покращення бізнес-клімату через спільне бачення шляхів вирішення проблем та спільні дії. Фінансування органів місцевої влади та бізнес-асоціацій.

- Лекції для МСП та молоді з написання грантових проектів та бізнес-планів. Фінансування від громадських організацій, бізнес-спілок та органів влади.
- Зменшення відтоку молоді з регіону, підвищення вмотивованості працевлаштування та професійного розвитку молоді у регіоні:
 - Проведення форуму з залученням представників влади, МСП та освітніх закладів з метою обговорення можливості перепрофілювання закладів середньої освіти під запит місцевих підприємців. Захід разовий.
 - Проведення разового опитування молоді для вирішення проблеми відсутності кваліфікованих та мотивованих кадрів.

На основі опитування та аналізу перемовин на форумі силами закладів освіти за підтримки органів місцевого самоврядування будуть розроблені заходи, впровадження яких зменшить відтік молоді з міста, підвищить кількість працевлаштованого населення, надасть можливості збільшити спроможність бізнесу в Новій Каховці та регіоні. Фінансування спільне від органів влади, закладів освіти та громадських організацій.

Створення позитивного іміджу підприємництва серед молоді:

- Створення позашкільної навчальної програми для дітей 8-12 класів у вигляді лекцій та майстер-класів для формування підприємницької компетентності та економічного мислення.
- Запровадження мерами міст щорічного конкурсу для молоді (серед учнів старших класів шкіл, ПТУ та студентів ВУЗів) «Яким би я був підприємцем».
- Залучення успішних підприємців до освіти молоді (від 18 до 35 років) через проведення відкритих лекцій та майстер-класів.

Заходи з розвитку позитивного іміджу підприємництва у молоді сприятимуть підвищенню статусу підприємця у жителів регіону, вихованню поваги до підприємницької діяльності та підприємців, як тих, хто наповнює бюджети міст та районів, сприятиме збільшенню загальної кількості малих та середніх підприємств. Фінансування спільне від органів влади, закладів освіти та громадських організацій.

На основі проведеного аналізу можна визначити 4 основні завдання для Таврійського регіону:

1. Створення умов для розвитку малого та середнього бізнесу, зокрема через впровадження освітніх програм, створення та підтримку діяльності Центру підтримки бізнесу Таврійського краю. Визначити пріоритетом розвитку агропромислового комплексу (як вирощування, так і переробка рослинних культур) та туризму.

⁴Мета громадянської освіти - формування громадянськості як інтегрованої якості особистості, що дає людині можливості відчувати себе морально, соціально, політично і юридично дієздатною. Воно покликане виховувати особистість чутливою до свого оточення, залучати її до суспільного життя, в якому права людини є визначальними

2. Розробка, ухвалення та впровадження Програм розвитку МСП суб'єктів Таврійського регіону та Програми розвитку регіону до 2025 року, які мають враховувати заходи, запропоновані в Дорожній карті розвитку МСП Таврійського регіону.
3. Розбудова довіри між представниками влади та бізнесу через покращення інформаційного середовища, відкриття даних, інформування про актуальні можливості для підприємців.
4. Створення умов для залучення інвестицій через поліпшення інформування про наявні можливості та збільшення якості послуг, наданих органами влади.

Центрі підтримки бізнесу заплановано створити як незалежну організацію, але яка буде тісно комунікувати з владою для обміну інформацією та співпраці по окремих заходах. Центр підтримки бізнесу - є консультаційно-освітній офіс, де будуть надаватися юридичні, фінансові, бухгалтерські консультації, надаватися послуги з допомоги у розробці бізнес-планів, грантових проектів, проводиться освітні заходи для молоді з залученням підприємців регіону, проводиться щорічний Конкурс старт-апів (за підтримки мерів міст Таврійського регіону та керівників районних рад) з подальшим наданням послуги менторів. Фінансування діяльності та системних заходів, таких як освітні для молоді, як потенційних підприємців, для існуючого бізнесу, спільні заходи для бізнесу і влади, – це заходи з спільним фінансуванням, або фінансуванням від Центру та проведенням за підтримки влади.

Форма власності (бізнес-асоціація/громадська організація/окремий проект у існуючій громадській асоціації/установа в рамках приватно-публічного партнерства бізнесу та влади) та суми фінансування заходів уточнюються: йдуть перемовини по бюджету на 2017 рік для Програми підтримки підприємництва, де внесено відкриття Центру і вказано фінансування сумою 276 000 грн., з них 96 000 грн. – освітні заходи (48 000 – від місцевої влади та 48 000 – власні кошти Центру) та 180 000 грн. – організація та проведення конкурсу нових інноваційних підприємств, допомога у наданні коштів для фінансування започаткування нового бізнесу, менторська підтримка у започаткуванні власної справи та надання консультацій спеціалістів для 5 переможців конкурсу (120 000 – від місцевої влади та 60 000 – власні кошти Центру).

Працівники Центру – фахівці з бухгалтерського обліку, фінансів, юрист та експерт з бізнес-планування, тренери та фасилітатори з розробки грантових проектів – наразі є, контакти підтримуються. Для окремих заходів та консультацій будуть запрошуватись експерти, контакти частково налагоджені. Центр підтримки бізнесу плануються відкривати у місті Нова Каховка, бюджет проекту оговорюється з органами міської ради Нової Каховки. Заходи регіонального рівня будуть фінансуватися органами влади всіх територіальних одиниць Таврійського регіону.

IV. ДОРОЖНЯ КАРТА (ЗАХОДИ)

IV.1 КОРОТКИЙ ОПИС ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ

а) Географічне охоплення: на які територіальні громади/об'єднання територіальних громад направлені заходи дорожньої карти

Таврійське об'єднання територіальних громад (надалі – Таврійський регіон) включає міста Берислав, Каховка, Нова Каховка, Таврійськ, а також Бериславський і Каховський райони Херсонської області. У Таврійському регіоні проживає 17,8 % від населення Херсонської області.

Таврійський регіон розташований в центрі Херсонської області на відстані 60 кілометрів від обласного центру. Він займає 12% її території області та розташований в басейні нижньої течії р. Дніпро в межах Причорноморської низини; омивається Каховським водосховищем.

Через територію регіону проходить найважливіша в Україні водна транспортна артерія – Дніпро, на якому розміщений річковий порт Каховка. Є вихід у Чорне море та сполучення з промисловими містами розташованими вгору по течії Дніпра.

Регіон розташований на перехресті автотранспортних шляхів державного значення (Київ – Сімферополь) і міжнародного значення (Ростов-на-Дону – Одеса – Рені). В межах регіону діє розвинена мережа автомобільних доріг, близько 95% – з твердим покриттям. Регіон має пряме автобусне сполучення з великими промисловими містами Київ, Дніпропетровськ, Харків, Одеса, Сімферополь. На відстанях 120 км розташовані місто-порт Скадовськ на Чорному морі та місто-порт Генічеськ на Азовському морі, заповідник Асканія-Нова – 40 км.

Таврійський регіон - точка економічного зростання на карті Херсонської області. В регіоні сконцентровані великі підприємства, багато з яких є всесвітньовідомими брендами – «Чумак», «Каргілл», «Фридомфарм», «Грин Тим». В регіоні сконцентрована переробка овочів, томатів, фруктів, олійних культур та винограду. Вся Україна знає Таврійський край як територію з високою культурою сільськогосподарського виробництва. Тут присутні провідні світові компанії по виробництву засобів захисту рослин, насіння та сільськогосподарської техніки. За оцінкою, на території регіону виробляють більше 50% внутрішнього валового продукту області. При цьому існує велика кількість перешкод для розвитку підприємництва в регіоні.

б) Обґрунтування доцільності та шляхи реалізації заходів дорожньої карти:

А. Дорожня карта розвитку МСП Таврійського регіону об'єднує в собі заходи для декількох міст та районів. Оскільки Таврійський регіон не є об'єднаною громадою за законом, а є формальним утворенням за домовленістю голів міських, районних рад, що утворився для досягнення більшої економічної сталості регіону, то всі заходи, що є в Дорожній карті відносяться до всіх міст та районів, але будуть впроваджуватися через окремі Програми розвитку МСП для територіальних одиниць. Програми розвитку МСП для міст Нової Каховки, Каховки, Бериславського та Каховського районів розроблені як проекти-пропозиції і подані на розгляд, затвердження та винесення на голосування місцевих рад в рамках проекту Дорожня карта МСП Таврійського регіону, що впроваджує ГО «APP TOTГ» за підтримки Програми USAID, LEV. Окремої Програми розвитку МСП міста Берислав не розроблялося, т.я. це є місто районного значення і всі заходи Програми району відносяться і до Берислава.

Дорожня карта має заходи регіонального масштабу, які міські та районні адміністрації не мають права взяти на себе за територіальними повноваженнями. Тому регіональні заходи внесені в Програми розвитку МСП міст та районів, як заходи, що будуть мати часткове фінансування від територіальних одиниць, буде надаватися інформаційна та інституційна підтримка, але відповідальність впровадження лежить на громадському секторі. Громадським сектором виступають громадські організації, спілки підприємців регіону, бізнес-асоціації та окремі активісти, які не входять у організації. Головна відповідальність в таких заходах покладена на ГО «Агенцію регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад», як організацію, яка об'єднує всі територіальні одиниці для виконання оперативних завдань та досягнення цілей Стратегічного плану підвищення конкурентоспроможності Таврійського об'єднання територіальних громад, що був розроблений відповідно до Стратегії економічного та соціального розвитку Херсонської області за підтримки проекту USAID «Економічний розвиток міст» у 2012 році. У разі недофінансування заходів, які заплановані як регіональні, від якоїсь з територіальних одиниць Таврійського регіону, дані заходи можуть виконуватися частково – з обмеженням території впровадження або зі зменшення кількісних показників (зменшення аудиторії заходів, інше).

Одним з основних заходів Дорожньої карти є **створення, ухвалення, впровадження та моніторинг Програми розвитку МСП міст та районів до 2021 р.** через створення і імплементацію Програм розвитку МСП на 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 роки та їх щорічний аналіз, аналіз виконання та успішності програм. Програми розвитку МСП обговорюватимуться на спільних заходах влади громадськості і бізнесу, які заплановані і описані нижче, як заходи для побудови якісного діалогу між владою, бізнесом та громадою. Через публічні обговорення буде досягнуто врахування інтересів більшості представників МСП, врахована громадська думка.

Другим за важністю заходом є **побудова системи відкритих даних для МСП стосовно землі, звернень громадян, вільних ділянок для бізнесу через електронні ІТ-системи**, що включає в себе розширення можливостей використання системи I-Gov та порталу «Прозоро» для підприємців міст та районів і проведення інформаційної кампанії та ознайомчих семінарів для МСП.

Для побудови якісного діалогу між владою, бізнесом та громадою заплановані ряд заходів, які впроваджуватимуться органами місцевої влади та органами виконавчої влади як регулярні:

- d. Зустріч міського голови та представників виконавчої влади з підприємцями міста – щомісяця;
- e. Проведення заходу «Звіт меру про проведену діяльність» – раз на рік;
- f. Проведення Стратегічної сесії розвитку МСП міста/району за участі представників влади, МСП та громадського сектору – раз на рік.

Першими кроками в розбудові довіри та діалогу між владою та МСП, підвищенню соціальної відповідальності підприємців та активної громадянської позиції стали проведені Круглі столи у липні-серпні 2016 року, зустріч робочих групи по складанню регуляторно-правових актів та Діловий форум в рамках проекту «Дорожня карта розвитку МСП Таврійського регіону». Так на круглих столах через обговорення було досягнуто порозуміння суперечливих питань щодо відсутності кваліфікованих кадрів середньої ланки для бізнесу і представниками влади було запропоновано проведення Освітнього форуму для колегіального обговорення з ПТУ та ВНЗ і пошуку вирішення даної проблеми. У робочих групах були перші кроки вирішення проблеми непрозорості регуляторно-правових актів щодо продовження оренди землі під ФАПІ. І на Діловому форумі представники влади відповідали на прямі питання громадськості та бізнесу, що також підвищило довіру та бажання прагнути змін на краще.

Ряд заходів Дорожньої карти спрямовані на **розбудову діалогу між владою і бізнесом та підвищення довіри**. За умови не високої громадянської активності МСП у суспільстві сформований загальний патерналістичний настрій щодо влади у регіоні. В свою чергу представники влади не завжди надають якісне обслуговування МСП та не у всіх містах регіону піклуються про розвиток бізнес-середовища. Тому до заходів Дорожньої карти включені **спільні освітні заходи**: для влади та місцевого самоврядування – тренінги з комунікації представників бізнесу і влади та спільні навчання представників бізнесу і влади з аналізу регуляторного впливу (АРВ) та М-тесту. Дані заходи заплановані з ціллю освіти, становленню спільного бачення проблем, їх вирішення, розбудови довіри та співпраці. Також заплановані заходи для МСП та молоді регіону – для активізації громадянської самосвідомості, знання своїх прав, можливостей для особистісного та бізнес-розвитку. Організатором освітніх заходів будуть органи влади спільно з громадським сектором, заплановане залучення спеціалістів для проведення тренінгів.

Наступні кроки для поліпшення бізнес-середовища для МСП стане створення силами бізнесу і громадського сектору та за підтримки влади **Центру підтримки бізнесу**.

Юридична форма Центру – може бути різною бізнес-асоціація/громадська організація/окремий проект у існуючій громадській асоціації/установа в рамках приватно-публічного партнерства бізнесу та влади. Відповідальність за створення центру – спільна для громадського сектору та влади, реалізовується громадським сектором за фінансової, інформаційної та інституційної підтримки влади. Для відкритості і довіри серед підприємців, унеможливлення корупційного впливу з боку влади, центр має бути незалежним офісом, не комунальним підприємством і не відділом чи управлінням при владних структурах. Фінансування роботи Центру є спільним: органи місцевого самоврядування та виконавчої влади – софінансування, громадські організації – трудові ресурси, бізнес-асоціації – софінансування, залучення грантів та програм для проведення цільових заходів.

Даний центр на постійній основі буде мати такі зобов'язання:

- освітні програми для молодих підприємців по створенню власної справи та для бізнесу, що розвивається, по розвитку бізнесу;
- надаватися консультації підприємцям (бухгалтерські, податкові, фінансові);
- надання інформації про актуальні можливості для бізнесу та для зовнішніх інвесторів;

- допомога у створенні бізнес-планів та грантових заяв для розвитку бізнесу;
- робота над підвищенням іміджу підприємця;
- громадянська освіта.

Для вирішення відтоку робочої молоді з регіону заплановано проведення регіонального **Освітнього форуму** з залученням представників влади, МСП та освітніх закладів з метою обговорити можливості із перепрофілювання закладів середньої спеціальної освіти під запит місцевих підприємців. Опитування молоді з питань проблеми з наявністю кваліфікованих кадрів, їх вмотивованості, та пошуку шляхів вирішення проблем освіти. На основі опитування та аналізу перемовин на Освітньому форумі силами закладів освіти за підтримки органів місцевого самоврядування будуть розроблені заходи, впровадження яких надасть можливість збільшити спроможність бізнесу в регіоні, зменшить відтік молоді з міста, підвищить кількість працевлаштованого населення, підвищить надходження у місцеві бюджети. Фінансування Освітнього форуму спільне від органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, реалізація – управління і відділи освіти влади, освітні заклади регіону, громадські організації, Центри зайнятості міст Нова Каховка та Каховка.

Окремим заходом для розбудови інфраструктури і покращення бізнес-середовища за плановано проведення **Конкурсів старт-апів від мерів міст**. Конкурс спрямований на збільшення кількості підприємств в регіоні інноваційними технологіями та збільшенню кількості бізнес-проектів, які реалізовує молодь. Запланована допомога у наданні коштів для фінансування започаткування нового бізнесу, менторська підтримка у започаткуванні власної справи та надання консультацій спеціалістів для переможців конкурсу (5 підприємств). Фінансування - від міського самоврядування і середнього та великого бізнесу, впровадження – з залученими експертними громадськими організаціями, представниками бізнесу.

Б. Оскільки в містах та районах Таврійського регіону більшість проблем та шляхів вирішення є спільними, то Дорожня карта містить заходи, які охоплюють як весь регіон, так і є спеціальні заходи для окремих міст. Так наприклад в місті Каховка вже впроваджується система IGOV, тоді як іншим містам потрібно впроваджувати електронні системи реєстрації звернень громадян та електронного проведення закупівель. У Новій Каховці є сильна бізнес-коаліція, яка займається адвокацією проблем МСП міста, а місто Берислав не має згуртованої сильної коаліції. Тому у Дорожній карті передбачено низку заходів на рівні міст та на рівні регіону, де представники влади будуть заінтересовані у якісній реалізації заходів для покращення або підтримки політичного іміджу.

Особи/організації, відповідальні за реалізацію заходів дорожньої карти:

Організація/експерт, відповідальна особа	За що відповідає
Міська адміністрація м. Нова Каховка, Володимир Коваленко	g. Зустріч міського голови та представників виконавчої влади з підприємцями міста. h. Проведення заходу «Звіт меру про проведену діяльність». i. Проведення Стратегічної сесії розвитку МСП міста/району за участі представників влади, МСП та громадського. - Допомога у створенні та підтримці діяльності Центру підтримки підприємництва. - Затвердження регуляторно-нормативних актів, розроблених в рамках проекту «Дорожня карта розвитку МСП Таврійського регіону». - Створення Програм розвитку МСП міст/районів та Програми розвитку регіону до 2025 року. - Покращення сервісу у органах влади і органах місцевого самоврядування. - Проведення Освітнього форуму спільно з МСП та освітніми закладами з ціллю пошуку можливостей перепрофілювання закладів середньої освіти під запит місцевих підприємців.
Міська адміністрація м. Каховка, Андрій Дяченко	
Міська адміністрація м. Берислав, Олександр Шаповалов	
Каховська районна адміністрація, Валерій Салтиков	
Бериславська районна адміністрація, Олександр Мандра	
Міська адміністрація м. Тавріськ, Микола Різак	

	- Формування прозорості інформаційного поля влади щодо землі, звернень, вільних ділянок для бізнесу через ІТ-ресурси.
Союз товаровиробників та підприємців м. Нова Каховка, Олексій Чірков	- Допомога у створенні та підтримці діяльності Центру підтримки підприємництва.
Асоціація підприємців м. Каховка	
Активісти міст та представники громадських організацій	- Співпраця у створення Стратегії розвитку МСП Таврійського регіону та Програми розвитку регіону до 2025 року.
Спілка підприємців Бериславського району, Олексій Чачібая	
ГО «АРР ТОТГ», Павло Ярмій за підтримки міжнародної технічної допомоги, міських та районних адміністрацій	- Організація роботи Центру підтримки підприємництва.

в) Ресурси:

1. Ресурси матеріального характеру:

- А. Центр підтримки бізнесу: створення та підтримка діяльності строком на 1 рік – 252 000 грн.
- фінансування за рахунок місцевого бюджету (фінансування конкурсу старт-апів – 1 раз на рік, де будуть підтримано 5 підприємств, сума заходу – 120 000; співфінансування заходів з проведення освітніх програм 1 раз на місяць для бізнесу та потенційних підприємців, сума заходу – 8 000 та 1 раз на 2 місяці для молоді, сума заходу 6 000, рекламна підтримка Центру через місцеві засоби ЗМІ та зовнішню рекламу, пільги на оплату комунальних послуг, які надають комунальні підприємства міста);
 - фінансування за рахунок коштів приватних підприємців та бізнес-асоціацій: співфінансування заходів з проведення освітніх програм – для молоді, існуючого бізнесу та потенційних підприємців, 20 чоловік на захід, інформаційна підтримка);
 - фінансування грантове – залучення міжнародної технічної допомоги (оплата праці фахівців та експертів (*перші три роки роботи Центру*), проведення заходів по громадянській освіті – 1 раз на 2 місяці, 20 чоловік, покупка технічного оснащення центру).
 - власне фінансування Центру від громадського сектору (канцелярія, друк, оплата заходів по бізнес-освіті, створення та підтримка роботи сайту).
- В. Розробка, ухвалення та впровадження Стратегії розвитку МСП Таврійського регіону – 130 000 грн. та створення Програми розвитку МСП Таврійського регіону до 2025 р. 53 000 грн., яка буде складатися з Програм розвитку МСП територіальних одиниць регіону - фінансування від органів місцевого врядування та грантове фінансування для залучення експертів.
- С. Проведення Освітнього форуму з залученням представників влади, МСП та освітніх закладів з метою обговорення можливості репрофілювання закладів середньої спеціальної освіти під запит місцевих підприємців. Проведення анкетування під час форуму для вирішення проблеми наявності кваліфікованих та мотивованих кадрів. Фінансування від органів місцевого врядування, фінансування від приватних підприємців та бізнес-асоціацій. Сума заходу – 45 000 грн.
- Д. Формування прозорості інформаційного поля влади щодо землі, звернень громадян, вільних ділянок для бізнесу через ІТ-ресурси – фінансування від органів місцевого врядування: впровадження системи IGOV у Новій Каховці – 30 000 грн., впровадження електронної системи земельних торгів у Новій Каховці – 160 000 грн (на створення електронної мапи земельних ділянок з комунікаціями).

2. Людські ресурси: громадянські активісти, громадські організації, члени бізнес-асоціацій, спеціалісти, експерти.

Механізми залучення необхідних ресурсів:

- ресурси від органів місцевого самоврядування будуть залучатися шляхом розробки відповідних міських програм, внесення змін до вже прийнятих, передбачення відповідних видатків в бюджеті міста.

- ресурси людські від приватних підприємців та бізнес-асоціацій будуть залучатися методом публічних обговорень та приватних бесід з керівниками підприємств та бізнес-асоціацій.
- донорські кошти – отримання грантів за напрямками громадянської освіти, розвитку економіки, підтримки демократії тощо.

г) Результати реалізації заходів дорожньої карти:

1. Ухвалення та впровадження Стратегії розвитку МСП та створення Програм розвитку Таврійського регіону до 2025 р. та прийняття її на рівні міських та районних рад.
2. Покращення діалогу бізнес – влада – громада, поліпшення бізнес-клімату, підвищення довіри та взаєморозуміння буде досягнуто рядом звітних заходів, спільних обговорень на стратегічних заходах від мерів та голів районних рад, а також через проведення спільних освітніх заходів для влади і МСП
3. Покращення бізнес-середовища через врегулювання проблем з виділенням землі під ведення підприємницької діяльності та продовження оренди під ведення підприємницької діяльності через впровадження електронних ІТ-систем і розширення функціоналу програм, які дозволять відкривати інформацію та створювати прозорі відносини щодо земельних ділянок. Впроваджені системи ІТ-ресурсів у органах місцевого самоврядування створюють прозорість, інформативність громади та підвищують довіру до влади і органів місцевого самоврядування.
4. Формування сильного бізнес-середовища через створення Центру підтримки бізнесу Таврійського регіону: *лобіювання інтересів бізнесу, проведення раз в місяць тренінгів та семінарів по веденню бізнесу, надання експертної допомоги, проведення конкурсу старт-апів – раз в рік, ведення послуги менторства для новостворених підприємств, надання інформації про актуальні можливості підприємцям та інвесторам.*
5. Через освітні програми, конкурси, заохочення молоді створювати власний бізнес буде підвищуватися імідж підприємця, що в довгостроковому плані посилить бізнес-середовище та економічне становище у регіоні.
6. Посилення соціальної відповідальності бізнесу та громадської активності *буде досягнуто через навчальні програми з громадянської освіти та інші освітні програми.*
7. Заходи з громадянської освіти МСП та громадськості відвідають 120 чоловік (за 2017 рік).
8. Освітні заходи для бізнесу або потенційних підприємців відвідають 120 чоловік (за 2017 рік).
9. Освітні заходи для молоді відвідають 120 чоловік (за 2017 рік).
10. В результаті проведеного конкурсу стартапів грантове фінансування на створення та розвиток бізнесу отримають 5 підприємців. (Кількість потенційних підприємців та існуючого бізнесу що отримають знання з створення та розвитку бізнесу під час конкурсу стартапів – необмежена тому не прогнозована).
11. В разі виконання всіх заходів Дорожньої карти прогнозоване збільшення кількості підприємців через 2-3 роки на 5 %. В разі сталої роботи Центру підтримки бізнесу та виконання Програм розвитку МСП Таврійського регіону кількість підприємств, що закриваються зменшиться на 3%, та прогнозоване збільшення новостворених підприємств через 5 років на 6%.

д) Ймовірні ризики

Ризики	Потенційні механізми щодо зменшення негативного впливу ризиків
Ігнорування владою заходів Дорожньої карти. Не винесення владою на голосування розроблених Програм розвитку МСП, або блокування голосування за програми, або тиску, шантаж підприємців, які будуть брати участь у розробці документів.	Проведення адвокаційної кампанії: <ul style="list-style-type: none"> - залучення до роботи у розробці стратегічних документів представників різних політичних партій, які будуть лобіювати інтереси різних сторін; - залучення преси, висвітлення всіх етапів роботи через ЗМІ та порівняння результатів у різних містах, де проводяться заходи Дорожньої карти.
Низька активність підприємців	- Залучення підприємців до розробки Дорожньої карти відбувалося вже на стадії опитувань, проведених Круглих

	<p>столів, зборів робочих груп та інших заходів адвокації. Вже виявлено інтерес деякої кількості підприємців у всіх містах.</p> <ul style="list-style-type: none"> - залучення молодих підприємців на стадії реалізації Дорожньої карти, створення нових бізнес-спільнот. - висвітлення через ЗМІ позитивних результатів провадження заходів, що буде стимулювати громадськість до активності а підприємців до соціальної відповідальності.
<p>Неспроможність залучення експертної допомоги у розробку Програм розвитку.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - На сьогодні у ТОТГ є досвід у співпраці та залученню експертів для розробки стратегічних документів. Партнерські відносини з експертами підтримуються та можуть бути використані за непередбачуваних ситуацій.
<p>Не надання грантових програм, міжнародної технічної допомоги для створення Центру підтримки бізнесу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Заходи, які на себе планує взяти Центр підтримки бізнесу на перших етапах можуть бути впроваджені власними силами підприємців, з залученням фінансування від органів місцевого самоврядування і без нього, як окремі тематичні заходи, поза рамками створення Центру. Це надасть можливість розвитку у регіону вже в найближчий час, та створить умови для пошуку якісних партнерів для створення Центру. Зацікавленість у створенні Центру у депутатів Нової Каховки ті підприємців вже виявлено

IV. II Заходи Дорожньої карти

Назва заходу	Зміст заходу	Результати реалізації заходів	Строк виконання	Орієнтовна вартість реалізації заходу, грн.	Джерела фінансування реалізації заходу	Особи/організації, відповідальні за реалізацію заходу
1. Створення Програми розвитку МСП Таврійського регіону	Організація роботи із розробки та ухвалення Програми розвитку МСП Таврійського об'єднання територіальних громад	Розкриття потенціалу сектору МСП у забезпеченні сталого економічного і соціального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад	Листопад 2016 р.- лютий 2017 р.	-	Органи місцевого самоврядування та органи влади регіону	Коваленко В./міський голова Нової Каховки Дяченко А./міський голова Каховки Мандра О. /Бериславська РДА Шоповалов О./міський голова Берислава Чічібая О./Спілка роботодавців та підприємців Бериславського району Різак М./міський голова Таврійська Салтиков В./Каховська РДА Чіркв О./Спілка товаровиробників та підприємців Нової Каховки Ярмій П./голова ГО АРР ТОТГ
1.1. Розробка та ухвалення Програм розвитку МСП територіальних одиниць Таврійського регіону.	Створення територіальних робочих груп з представників МСП та влади, залучення до процесу створення програм експертів профільної кваліфікації. Погодження місцевих програм підтримки та	Проведений аналіз стану та проблем МСП Розроблена бізнес-мапа території. Визначені пріоритети політики розвитку МСП. Підготовлені Програми розвитку МСП територіальних одиниць регіону.	Листопад 2016 р. - січень 2017 р.	54 000 Оплата праці залучених експертів, робота в круглих столах та робочих групах, поліграфія для проведення заходів.	Органи місцевого самоврядування та органи влади регіону	Коваленко В./міський голова Нової Каховки Дяченко А./міський голова Каховки Мандра О. /Бериславська РДА Шоповалов О./міський голова Берислава Чічібая О./Спілка роботодавців та

Назва заходу	Зміст заходу	Результати реалізації заходів	Строк виконання	Орієнтовна вартість реалізації заходу, грн.	Джерела фінансування реалізації заходу	Особи/організації, відповідальні за реалізацію заходу
	розвитку МСП на комісіях депутатів місцевих рад					підприємців Бериславського району Різак М./міський голова Таврійська Салтиков В./Каховська РДА Чірков О./Спілка товаровиробників та підприємців Нової Каховки Ярмій П./голова ГО АРР ТОТГ
1.2. Впровадження та моніторинг програм розвитку МСП	Моніторинг та оцінка впровадження місцевих програм через ЗМІ та на сайтах територіальних одиниць, надання звітів місцевих рад перед суб'єктами МСП Підготовка та оприлюднення раз на 2 місяці електронного бюлетеню з питань моніторингу змін політики МСП на рівні Таврійського об'єднання територіальних громад	Реалізація місцевих та регіональної програм підтримки МСП Сприяння створенню інфраструктури підтримки МСП Оптимізація і здешевлення процедури надання адміністративних послуг. Затвердження порядку формування, виконання та звітування щодо місцевих програм МСП.	Протягом 2017 року	76 000	Органи місцевого самоврядування та органи влади регіону	Коваленко В./міський голова Нової Каховки Дяченко А./міський голова Каховки Мандра О. /Бериславська РДА Шаповалов О./міський голова Берислава Чічібая О./Спілка роботодавців та підприємців Бериславського району Різак М./міський голова Таврійська Салтиков В./Каховська РДА
2. Створення, ухвалення, впровадження та моніторинг Програми розвитку МСП регіону до 2025 р.	Організація роботи зі створення стратегічних позитивних змін МСП Таврійського об'єднання територіальних громад	Розкриття потенціалу сектору МСП у забезпеченні сталого економічного і соціального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад	Червень 2017 – грудень 2025 р.	53 000 Оплата праці залучених експертів. Фінансування на 2017 р. для створення програм	Органи місцевого самоврядування та органи влади регіону	Коваленко В./міський голова Нової Каховки Дяченко А./міський голова Каховки Мандра О. /Бериславська РДА Шаповалов О./міський голова Берислава Чічібая О./Спілка роботодавців та

Назва заходу	Зміст заходу	Результати реалізації заходів	Строк виконання	Орієнтовна вартість реалізації заходу, грн.	Джерела фінансування реалізації заходу	Особи/організації, відповідальні за реалізацію заходу
						підприємців Бериславського району Різак М./міський голова Таврійська Салтиков В./Каховська РДА
2. Впровадження IT-систем відкритих даних у органах місцевого самоврядування	Прискорення обслуговування та сервісу в органах місцевого самоврядування та зниження корупціогенних чинників через встановлення системи IGOV і розширення функціональних можливостей програми, які дозволять вирішувати земельні питання. Проведення інформаційної кампанії на ознайомчих семінарах можливостей системи IGOV для МСП.	Встановлення рівних можливостей для мешканців міст, районів. Покращення бізнес-середовища, підвищення довіри до влади та прозорості інформаційного поля. Підвищення інвестиційної привабливості регіону.	Грудень 2016 р.- травень 2017 р.	30 000 На проведення інформаційної кампанії та ознайомчих семінарів для МСП і створення IT-системи відкритих даних	Органи місцевого самоврядування та органи влади регіону	Коваленко В./міський голова Нової Каховки Мандра О. /Бериславська РДА Шаповалов О./міський голова Берислава
3. Впровадження електронної системи земельних торгів у Новій Каховці.	Впровадження електронної системи земельних торгів у Новій Каховці: створення електронної мапи земельних ділянок з комунікаціями.	Покращення сервісу в органах місцевого самоврядування. Підвищення довіри та покращення діалогу влада – бізнес – громада.	Березень – жовтень 2017 р.	160 000 На створення електронної мапи.	Органи місцевого самоврядування Нової Каховки	Коваленко В./міський голова Нової Каховки
4. Зустріч міських голів та представників виконавчої влади з	Організація та проведення зустрічей міських голів та представників виконавчої влади з підприємцями міста один раз на місяць	Налагодження діалогу влада – бізнес – громада. Виявлення спільного бачення та шляхів розвитку МСП регіону. Підвищення довіри до	Грудень 2016 р.- грудень 2021 р.	Коштів не потребує	Органи місцевого самоврядування та органи влади регіону, кошти бізнес-асоціацій	Дяченко А./міський голова Каховки Коваленко В./міський голова Нової Каховки Шаповалов О./міський голова Берислава

Назва заходу	Зміст заходу	Результати реалізації заходів	Строк виконання	Орієнтовна вартість реалізації заходу, грн.	Джерела фінансування реалізації заходу	Особи/організації, відповідальні за реалізацію заходу
підприємцями міста.		влади та між підприємцями. Розбудова соціальної відповідальності громади та бізнесу.			та громадських організацій	Різак М./міський голова Таврійська Салтиков В./Каховська РДА
5. Проведення заходу «Звіт меру про проведену діяльність»	Проведення заходу «Звіт меру про проведену діяльність» раз на рік	Налагодження діалогу влада – бізнес – громада. Виявлення спільного бачення та шляхів розвитку МСП регіону. Підвищення довіри до влади та між підприємцями. Розбудова соціальної відповідальності громади та бізнесу.	Грудень 2016 р.- грудень 2021 р.	Коштів не потребує	Органи місцевого самоврядування та органи влади регіону, кошти бізнес-асоціацій та громадських організацій	Дяченко А./міський голова Каховки Коваленко В./міський голова Нової Каховки Шоповалов О./міський голова Берислава Бериславського району Різак М./міський голова Таврійська
7. Проведення раз на рік Стратегічної сесії розвитку МСП міста/району за участі представників влади, МСП та громадського сектору.	Проведення раз на рік Стратегічної сесії розвитку МСП міст и районів регіону за участі представників влади, МСП та громадського сектору.	Налагодження діалогу влада – бізнес – громада. Виявлення спільного бачення та шляхів розвитку МСП регіону. Підвищення довіри до влади та між підприємцями. Розбудова соціальної відповідальності громади та бізнесу.	Грудень 2016 р.- грудень 2021 р.	Коштів не потребує	Органи місцевого самоврядування та органи влади регіону, кошти бізнес-асоціацій та громадських організацій	Дяченко А./міський голова Каховки Коваленко В./міський голова Нової Каховки Шоповалов О./міський голова Берислава Бериславського району Різак М./міський голова Таврійська Салтиков В./Каховська РДА
8. Спільні освітні заходи для влади та МСП	А. Тренінги з комунікацій представників бізнесу і влади. Б. Спільні навчання представників бізнесу і влади з аналізу регуляторного впливу (АРВ) та М-тесту.	Підвищення довіри між владою та МСП, поліпшення діалогу, налагодження комунікації для розробки та ухвалення прозорих взаємовигідних відносин.	Січень 2017 р.- грудень 2019 р.	12 000	Органи місцевого самоврядування та органи влади регіону, кошти бізнес-асоціацій та громадських організацій	Дяченко А./міський голова Каховки Коваленко В./міський голова Нової Каховки Мандра О. /Бериславська РДА Шоповалов О./міський голова Берислава Чібібая О./Спілка

Назва заходу	Зміст заходу	Результати реалізації заходів	Строк виконання	Орієнтовна вартість реалізації заходу, грн.	Джерела фінансування реалізації заходу	Особи/організації, відповідальні за реалізацію заходу
	2 тренінги на рік упродовж 3 років.					роботодавців та підприємців Бериславського району Різак М./міський голова Таврійська Салтиков В./Каховська РДА Чірков О./Спілка товаровиробників та підприємців Нової Каховки
9. Створення та налагодження роботи інформаційно-ресурсного Центру підтримки бізнесу	Реєстрація установи та налагодження роботи як громадської організації на принципах приватно-публічного партнерства. Надання консультацій спеціалістів, впровадження освітніх програм молоді та МСП, допомоги у створення та роботі коаліції бізнес-асоціацій, створення прозорого інформаційного поля через сайт Центру та сторінку у фейсбук для розвитку МСП та залучення інвестицій, співпраця з міжнародними програмами по залученню інвестицій.	Покращення іміджу підприємця через молодіжну освіту. Підвищення конкурентоспроможності МСП через бізнес-освіту та громадянську освіту. Створення сприятливих умов для залучення інвестицій у регіон. Покращення інформаційного поля та розширення можливостей для ведення та розвитку бізнесу.	Листопад 2016 р.- березень 2017 р.	-	Бюджет органів місцевого самоврядування, ГО «APP TOTГ», грантове фінансування	Коваленко В./міський голова Нової Каховки Ярмій П./голова ГО APP TOTГ Чірков О./Спілка товаровиробників та підприємців Нової Каховки
9.1.Освітні заходи для молодих підприємців та	Проведення заходів з громадянської освіти або бізнес-освіти: 1 освітній захід - 1 раз в місяць,	Підвищення конкурентоспроможності МСП . Покращення бізнес-клімату Таврійського	Січень 2017 – січень 2018 року.	96 000 8 000 грн./захід /місяць, з них 48 000 – міський бюджет та 48 000	Бюджет органів місцевого самоврядування та ГО «APP TOTГ»	Коваленко В./міський голова Нової Каховки Ярмій П./голова ГО APP TOTГ Чірков О./Спілка

Назва заходу	Зміст заходу	Результати реалізації заходів	Строк виконання	Орієнтовна вартість реалізації заходу, грн.	Джерела фінансування реалізації заходу	Особи/організації, відповідальні за реалізацію заходу
для бізнесу, що розвивається.	20 учасників на захід. Надання консультацій спеціалістів для бізнесу та громадського сектору.	регіону.		– грантове фінансування залучене громадськими організаціями		товаровиробників та підприємців Нової Каховки
9.2. Освітні заходи для дітей	Проведення серії лекції для дітей з азів підприємницької діяльності та обізнаності поняття про державний бюджет: 1 раз в 2 місяці, 20 учасників на захід. Проведення конкурсу «Яким би я був підприємцем». Залучення успішних підприємців до освіти молоді через проведення лекцій та відкритих дискусій.	Підвищення іміджу підприємця. Розвиток у дітей лідерського мислення, осмисленості, напрацювання прив'язки до малої батьківщини, відповідальності за своє майбутнє та власний розвиток. Розвитку соціальної відповідальності громади. Стратегічний розвиток економіки регіону.	Січень 2017 – січень 2018 року.	36 000 3 000 грн./захід /місяць	ГО «APP TOTГ» та заклади освіти	Чірков О./Спілка товаровиробників та підприємців Нової Каховки
9.3. Конкурс старт-апів Таврійського краю	Організація та проведення конкурсу нових інноваційних підприємств. Допомога у наданні коштів для фінансування започаткування нового бізнесу. Менторська підтримка у започаткуванні власної справи та надання консультацій спеціалістів для переможців конкурсу протягом 6 місяців (5 підприємств).	Розвиток молодіжного інноваційного бізнесу в Таврійському регіону. Підвищення конкурентоспроможності МСП . Покращення бізнес-клімату Таврійського регіону. Стратегічний розвиток економіки регіону.	Квітень - вересень 2017 р.	180 000, з них 120 000 - міський бюджет, 60 000 - грантове фінансування залучене громадськими організаціями (25 000 на підготовку та проведення кункурсу, та 5 стартапів по 20 000 –	Бюджет органів місцевого самоврядування та ГО «APP TOTГ»	Ярмій П./голова ГО APP TOTГ Чірков О./Спілка товаровиробників та підприємців Нової Каховки Коваленко В./міський голова Нової Каховки Дяченко А./міський голова Каховки Мандра О. /Бериславська РДА Шоповалов О./міський голова Берислава Чічібая О./Спілка

Назва заходу	Зміст заходу	Результати реалізації заходів	Строк виконання	Орієнтовна вартість реалізації заходу, грн.	Джерела фінансування реалізації заходу	Особи/організації, відповідальні за реалізацію заходу
				призовий фонд переможцям, 35 000 – менторська підтримка та консультації).		роботодавців та підприємців Бериславського району Різак М./міський голова Таврійська Салтиков В./Каховська РДА
10. Проведення регіонального Освітнього форуму	Обговорення можливості перепрофілювання закладів середньої спеціальної освіти під запит місцевих підприємців. Форум у кількості 100 чоловік з залученням представників влади, МСП та освітніх закладів Проведення анкетування для вирішення проблеми відсутності кваліфікованих та мотивованих кадрів.	Покращення бізнес-клімату. Підвищення проценту працевлаштованого населення. Зменшення відтоку місцевих жителів у інші регіони.	Грудень 2016-березень 2017 р.	45 000	Органи місцевого самоврядування Нової Каховки, заклади освіти та громадські організації	Коваленко В./міський голова Нової Каховки Ярмій П./голова ГО АРР ТОТГ